

PREVAJALSKA DELAVNICA

Narcis Dembskij

Slovensko-francoski slovarček besednih zvez

Pri prevajanju besednih zvez, ki izražajo neko elementarno misel, često naletimo na take, katerih »dobesedni« prevod je lahko več kot neustrezen (tega se žal včasih niti ne zavedamo). To velja predvsem za prevajanje v francoščino, kajti v obratni smeri so nam pač strukturalni in s tem vsebinski vidiki povsem jasni, saj nam je slovenščina materni jezik in stalno živimo v tem, in ne v onem jezikovnem okolju.

Tako bi, na primer, besedno zvezo »na čelu skupine« mogli prevesti v »au front d'un groupe«, kar v francoščini ne pomeni prav nič. To je tako, kot če bi ustrezno pravilno besedno zvezo »à la tête d'un groupe« prevedli v slovenščino kot »na glavi skupine«, kar v slovenščini prav tako nič ne pomeni.

So pa tudi take skupine slovenskih besednih zvez, pri katerih se vseskozi uporablja isti termin, v francoščini pa moramo uporabljati ustrezno različne termine v skladu z dikcijo vsakega primera posebej. En tak primer bi bil pridevnik »sijajen«. V skladu s povedanim je treba ta termin prevesti variantno z »brillant, éclatant, magnifique, splendide, somptueux ali superbe«. Kako torej prevesti besedne zveze: »sijajen govor, sijajno predavanje, sijajno poročilo, sijajni uspehi, sijajna zmaga, sijajna bodočnost, sijajen atlet, sijajen lak, sijajna površina, sijajna lega hiše, biti sijajne volje, to je sijajna misel, sijajen človek, sijajen delavec itd.«?

In še tretji primer, kjer ni nikakršne podobnosti med besedno zvezo v enem jeziku in ustrezno besedno zvezo v drugem jeziku. Tako moramo za »držati se za trebuh« (zaradi silnega smeha) v francoščini zapisati »rire à gorge déployée«. Če primerjamo torej obe smiselno paralelni besedni zvezi, vidimo, da imata enako število besed (druge bo tudi to različno), ne najdemo pa niti enega termina, ki bi levo in desno imel enak ali podoben semantičen pomen.

Skratka, to so jezikovne specifičnosti. To je na dlani! – C'est une chose évidente! Zato bi bilo neuspešno vsakršno iskanje zakonitosti po poti statistične analize ali kako drugače.

Uporaben slovarček si lahko izdela vsakdo sam, v okviru predvidenih potreb, po abecednem redu nosilne besede iz vsake besedne zveze. V našem primeru, v vzorčnem slovarčku, ki zaključuje ta sestavek, je ta nosilna ali pomensko ključna beseda podčrtana. Vsestransko uporaben slovar besednih zvez, primeren za objavo, pa bi moral biti sestavljen po sistemu gnezd.

Oglejmo si primer takega gnezda!

Sijajen

sijajen govor	discours brillant
sijajno predavanje	conférence brillante
sijajno poročilo	exposé brillant
sijajni uspehi	succès éclatant
sijajna zmaga	victoire éclatante
sijajna bodočnost	avenir magnifique
sijajen atlet	un magnifique athlète
itd.	

Zdaj pa primer internega slovarčka

začeti akcijo	entrer en action
bajke	contes en l'air
surove besede	de grosses paroles
prelomiti besedo	fausser sa parole
vzeti besedo nazaj (preklicati dano obljubo, izjavo)	dégager sa parole; retirer ce qu'on a dit
boriti se proti, za	mener la lutte contre, pour
cediti se od vpljudnosti	se confondre en politesses
zelo ceniti kaj	attacher grand prix à quelque chose
za smešno ceno velika izguba časa	à vil prix une grande perte de temps
pred davnim časom vse ob svojem času	il y a longtemps chaque chose à son heure
biti na čelu nečesa	être à la tête de quelque chose
lotiti se dela	se mettre à l'oeuvre; se mettre au travail
čisto se posvetiti delu denar je sveta vladar	être à son travail l'argent mène le monde
biti ob svojem denar na dež kaže	en être pour son argent le temps est à la pluie
bodite tako dobri jasen dokaz	ayez la bonté de preuve évidente
za nikogar nisem doma on drži z menoj	je n'y suis pour personne il est pour moi

enak z enakim
borec za **enakost** (pred
zakonom)
stroški **fižol**
frotirka
glavna sezona
biti **gospodar** položaja
biti v **gosteh** pri nekom

gradovi v oblakih
on je **graje** vreden
v **hipu** (zelo hitro)
dvigniti velik **hrup** pri
kaki zadevi

z lahkoto se **izražati**
izvabiti komu solze

jarem volov
zavezati **jezik** komu
spustiti se v **jok**
imeti **kosmato** vest

zdravo (celo) **kožo**
odnesti
krivda drugega
priznati **krivdo**
skočiti si v **lase**
omejitev **lastnine**

to ni v moji **moči**

mož proti možu
naleteti na težave

vse je **narobe**
biti v devetih **nebesih**
skrbno **negovati** bolnika

nepomemben človek

nesramno se obnašati
ni tako **neumen**, kot je
videti

bežati pred **nevarnostjo**

d'égal à égal
égalitaire
haricots verts
serviette éponge
haute saison
dominer la situation
être en visite chez
quelqu'un
projets en l'air
il est à blâmer
en un rien de temps
mener grand bruit
(grand tapage) autour
d'une affaire
avoir la parole facile
arracher des larmes à
quelqu'un
un couple de boeufs
faire taire quelqu'un
fondre en larmes
avoir la conscience
large (élastique)
s'en tirer sans une
égratignure
faute d'autrui
plaider coupable
se prendre aux cheveux
restriction de la
propriété
c'est au-dessus de mes
forces
corps à corps
se heurter (se cogner) à
des difficultés;
rencontrer des
difficultés
tout est en l'air
être aux anges
prodiguer des soins
attentifs au malade
homme sans
conséquence
se conduire comme en
pays conquis
il n'est pas si sot qu'il en
a l'air
fuir le danger

to ne pelje nikamor voditi koga za nos	cela ne mène à rien mener quelqu'un par le bout du nez	uganili ste ugovarjati komu	vous y êtes: vous avez deviné présenter une objection à quelqu'un
obiskal sem jih biti precej odgovoren za	j'ai été les voir en être pour beaucoup dans	visoka temperatura drevo je 10 metrov visoko	température élevée l'arbre a 10 mètres de haut
bežati pred odgovornostjo v običajnih okoliščinah imeti koga za pametnega ne imeti prebite pare zelo (napeto) paziti izrupati plevel	fuir ses responsabilités en temps ordinaire estimer quelqu'un sage être sans le sous faire un effort d'attention arracher les mauvaises herbes	divje voziti vplivati na biti začetnik zadevo srečno izpeljati zakričati, zavpiti biti za zgled komu z gledovati se po kom	mener un train fou exercer une action sur n'en être qu'à l'alphabet mener une affaire à bonne fin (à bien) jeter un cri servir d'exemple à quelqu'un prendre exemple sur quelqu'un
začeti pogajanja s kom biti po poreklu imeti daljnosežne posledice biti v središču pozornosti prazne besede (obljube)	entrer en pourparlers avec quelqu'un tirer son origine mener loin attirer l'attention de tous paroles (promesses) en l'air	železniška zveza nobene zveze nimam s tem brezskrbno živeti razkošno živeti spraviti nekaj v življenje	correspondance ferroviaire je ne suis pour rien dans cette affaire mener une vie sans souci mener grand train mettre quelque chose en pratique
voditi preiskavo zaupen (zelo dober) prijatelj dobro, slabo se s kom razumeti ne razumete , kaj mislim udeležiti se slavnosti bedasto se smejati to nima nobenega smisla bližnji sorodnik ustaviti sovražnosti roko na srce (iskreno)	mener une enquête ami intime être bien, mal avec quelqu'un vous n'y êtes pas être de la fête rire aux anges cela ne mène à rien		
ne biti spособen delati se svetnika opustiti študij brez šale (resno) odstraniti težavo zaman se truditi tožba za razvezo pod tujim imenom	ne pas être à même de faire le bon apôtre abandonner les études raillerie à part aplanir une difficulté en être pour sa peine plainte en divorce sous un nom emprunté		